

Державна екологічна академія післядипломної освіти
та управління

Дайджест екологічних НОВИН

1 – 15 березня 2024 р.

В УКРАЇНІ:

Уряд затвердив технічні вимоги, яким мають відповідати сміттєспалювальні установки в Україні

Технічні вимоги допоможуть якісно врегулювати роботу підприємств, що експлуатуватимуть стаціонарні або мобільні установки спалювання та сумісного спалювання відходів. Такі підприємства більш відомі як “сміттєспалювальні заводи”. В Україні фактично існує лише один

такий завод – “Енергія”, який працює в Києві ще з 1987 року. У рамках реформи будівництво таких, навіть сучасних, заводів не є пріоритетним для нашої країни. Адже ми рухаємося до кругової економіки і зосереджуємося на створенні нових сміттєобробних потужностей. *Однак рухаючись до ЄС, Україна розпочала велику реформу та зобов’язалася повністю імплементувати європейське законодавство у цій сфері, а отже якісно врегулювати й питання функціонування сміттєспалювальних установок.* Умови спалювання відходів в Україні тепер відповідатимуть європейським стандартам екологічної безпеки, зокрема вимогам Директиви 2008/98/ЄС про відходи; Директиви 2010/75/ЄС про промислові викиди та Імплементативного рішення Європейської комісії 2019/2010 про встановлення висновків щодо найкращих доступних методів для спалювання відходів. Тож якщо такі заводи й створюватимуть в Україні, то лише із застосуванням найкращих доступних технологій та методів управління. Оператори будуть зобов’язані впроваджувати заходи зі скорочення викидів та скидів, здійснювати постійний моніторинг роботи установок і вимірювати показники стану повітря, підземних та поверхневих вод, ґрунтів, запахів, шумового забруднення тощо. Застосування сучасних технологій та суворий контроль за викидами допоможуть забезпечити максимальну ефективність та безпечність процесу. Проект документа був розроблений за участі Проекту APENA2, що фінансується ЄС.

<https://mepr.gov.ua/uryad-zatverdyyv-tehniczni-vymogy-yakym-mayut-vidpovidaty-smittyespalyuvalni-ustanovky-v-ukrayini/>

У Чорнобильській зоні відчуження розпочалися рейди з виявлення порушень природоохоронного законодавства

Такі заходи тепер регулярно проходитимуть у межах створеної за дорученням Міністра захисту довкілля та природних ресурсів Руслана Стрільця при Державному агентстві з управління зоною відчуження Міжвідомчої робочої групи.

До її складу увійшли голова Комітету Верховної Ради України з питань екологічної політики та природокористування Олег Бондаренко, народні депутати Ольга Василевська-Смаглюк, Олександр Матусевич, Юлія Овчинникова, представники Міндовкілля, ДАЗВ, Держлісагентства,

Держекоінспекції та представники громадських організацій. Робоча група проведе комплексну перевірку даних щодо можливих незаконних дій на території Чорнобильського радіаційно-екологічного біосферного заповідника, а саме полювання, рубок, розорювання земель для сільськогосподарських потреб, вилову риби та інших правопорушень у сфері захисту довкілля. За результатами перевірок усі факти виявлених правопорушень будуть передані до правоохоронних органів. Нещодавно відбулось перше засідання робочої групи та перший рейд, про результати якого ми поінформуємо згодом. Також члени робочої групи погодили попередній план дій щодо здійснення заходів контролю на території заповідника:

- створено 32 мобільні рейдові групи, до складу яких включено майже 100 працівників та інспекторів Держлісагентства, Держекоінспекції та ДАЗВ;
- направлено до заповідника для здійснення заходів контролю комісію Держекоінспекції;
- досягнуто домовленості з угрупованням сил і засобів оборони міста Києва, а також командуванням ОК “Північ”, щодо необхідних заходів та сприяння у роботі комісії та МРГ;
- досягнуті домовленості про співпрацю та погоджено план спільних дій під час обстеження Заповідника з керівництвом МВС, Нацполіції, Військової служби правопорядку тощо. Нагадаємо, що наприкінці 2023 року на території Чорнобильського радіаційно-екологічного біосферного заповідника правоохоронцями була виявлена незаконна вирубка сироростучих та сухостійних дерев. Зафіксовані спроби вивезти деревину без відповідних документів за межі зони. За попередніми оцінками, збитки від цих дій можуть перевищити 52 млн гривень. Наразі за фактом цього правопорушення відкрито кримінальну справу.

<https://mepr.gov.ua/u-chornobylskij-zoni-vidchuzhennya-rozpochalysya-rejdy-z-vyyavlennya-porushen-pryrodoohoronogo-zakonodavstva/>

У Чорнобильській зоні інспектори виявили незаконні рубки та розорювання земель

Фахівці Державної екологічної інспекції та ДП “Ліси України” під час позапланової перевірки Чорнобильського радіаційно-екологічного

біосферного заповідника зафіксували зрізані дерева та розорювання земель для сільськогосподарських робіт. Про це повідомляє пресслужба Міністерства захисту довкілля та природних ресурсів, передає Укрінформ. «Насамперед виявлено незаконні рубки – всього понад 500 пнів зрізаних дерев. Клейма відводу та контролю на пнях та власне продукція зрізаних дерев на місці відсутні. Держекоінспекція розрахувала розмір шкоди, матеріали направила в правоохоронні органи», – зазначають фахівці ДЕІ.

<https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/3838889-polsa-gotue-45j-paket-dopomogi-dla-ukraini-cikorskij.html>

Україна посилює контроль за засобами захисту рослин відповідно до європейських стандартів

Уряд підтримав законопроект «Про засоби захисту рослин і добривні засоби». Документ розроблений на виконання євроінтеграційних зобов'язань України та для впровадження сучасних підходів і механізмів контролю за обігом засобів захисту рослин та добривних засобів на

національному ринку.

У законопроекті встановлені вимоги щодо:

- обов'язкової оцінки та схвалення компонентів препаратів, без проходження якої такі засоби не будуть допущені на ринок;
- визначення переліків речовин, які заборонено використовувати у складі засобів захисту рослин;
- запровадження європейського маркування та інформування споживачів про властивості та безпеку продукту;
- ідентифікації та прослідковування препаратів. Кожен препарат буде позначений спеціальним кодом. Це допоможе відстежити, де він був зроблений, як його використовували, куди діли тару від препарату, тобто як повелись із відходами;
- регулювання обігу добрив. Буде введена процедура оцінки відповідності добривних засобів встановленим стандартам. Це має зменшити ризики для довкілля. Україна посилює контроль за засобами захисту рослин відповідно до європейських стандартів

<https://mepr.gov.ua/ukrayina-posylyuye-kontrol-za-zasobamy-zahystu-roslyn-vidpovidno-do-yevropejskyh-standartiv/>

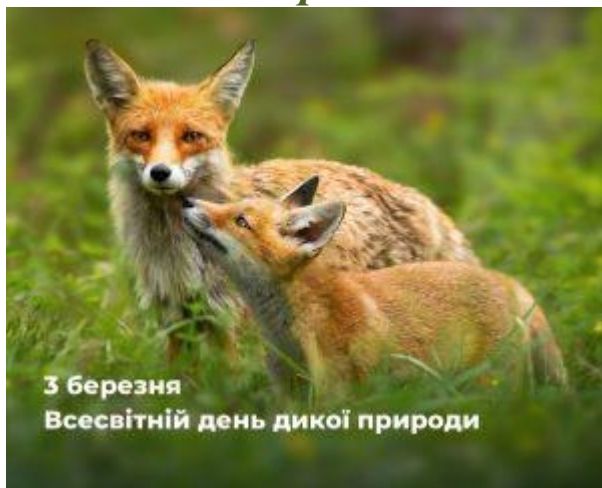
Сім заповідних установ отримали нові автомобілі та техніку

Допомогу нацпаркам та заповіднику передали представники міжнародної організації «Tellus Conservation» та благодійної організації «Фонд природи України». Техніку та автомобілі отримали Нацпарки “Північне Поділля”, “Кременецькі гори”, “Дермансько-Острозький”, “Прип’ять-Стохід”, Слобожанський, “Бузький Гард” та природний заповідник “Древлянський”. Нові автомобілі та технічне обладнання допоможуть заповідним установам у проведенні наукових досліджень, здійсненні охорони території від порушень природоохоронного законодавства, виконання завдань із рекреації та екологічної освіти. Дякуємо Tellus Conservation та БО «Фонд природи України» за таку ініціативу з підтримки національних природних парків України. Нагадаємо, що ініціатива надає підтримку цільовим національним природним паркам і заповідникам у чотирьох ключових напрямках: збереження та відновлення природи, операційні витрати, інфраструктура та обладнання.

[HTTPS://MEPR.GOV.UA/SIM-ZAPOVIDNYH-USTANOV-OTRYMALY-NOVI-AVTOMOBILI-TA-TEHNIKU/](https://mepr.gov.ua/sim-zapovidnyh-ustanov-otrymaly-novi-avtomobili-ta-tekhniku/)

3 березня – Всесвітній день дикої природи

У цей день ми віддаємо належне природі та звертаємо увагу на проблеми біорізноманіття. Адже збереження та процвітання екосистем – важлива умова життя людини. Однією з головних Цілей сталого розвитку №15 є збереження біорізноманіття. Всесвітній день дикої природи – 2024 – про цифрові інновації, цифрові технології та послуги у сфері захисту довкілля. Про те, як вони можуть сприяти збереженню дикої природи та співіснуванню з нею людини. Україна сьогодні займає особливе місце на карті світового біорізноманіття завдяки своєму треку зі збереження довкілля під час бойових дій. Тварини страждають від війни не менше, ніж люди.

Пам’ятаймо про тих, хто не може захистити себе сам, і робімо все від нас залежне заради нашого довкілля. Нагадаємо, що завдяки цифровізації довкіллевих послуг в країні вже зекономлено 7,5 млн аркушів паперу або врятовано близько однієї тисячі дерев. Через відсутність потреби чекати на друковані листи з відповідями підприємці заощадили 2 млн 850 тис. днів, а ще 300 тис. літрів бензину, які раніше витрачали на доставку до державних

органів звітів і проєктів. А сервіс “в камуфляжі” ЕкоЗагроза допомагає українцям отримувати достовірну інформацію про стан довкілля та повідомляти про факти завдання шкоди природі.

[HTTPS://MEPR.GOV.UA/3-BEREZNYA-VSESVITNIJ-DEN-DYKOVI-PRYRODY/](https://mepr.gov.ua/3-BEREZNYA-VSESVITNIJ-DEN-DYKOVI-PRYRODY/)

В Україні триває робота над наповненням Кадастру природно-заповідного фонду

Міндовкілля продовжує працювати над Державним кадастром територій та об'єктів природно-заповідного фонду України. Мета – зробити інформацію про природоохоронні території доступною для всіх. З міркувань національної безпеки та відповідно до діючих вимог законодавства, наразі доступ до публічної частини Кадастру на національній онлайн платформі ЕкоСистема обмежений. Але вже по завершенню воєнного стану, інформація стане відкритою – розповів перший заступник Міністра Олександр Краснолуцький. Водночас за його словами, Міндовкілля продовжує працювати над наповненням сервісу та доопрацьовує його технічний функціонал. *“Вже проведено навчання як вносити дані до системи для працівників парків і заповідників, а також представників обласних державних адміністрацій. Наразі у Кадастрі в тестовому режимі працюють фахівці природоохоронних установ, підпорядкованих Міндовкіллю. Після затвердження відповідної інструкції, до роботи офіційно будуть залучені і інші учасники”* – розповів Олександр Краснолуцький. Наразі працівниками парків і заповідників, які перебувають у сфері управління Міністерства, до Кадастру ПЗФ:

- внесено понад 4000 видів флори і фауни;
- завантажено до архівної документації 40% літописів природи;
- заповнюється інформація про еколого-туристичні маршрути та екологічні стежки.

Нагадаємо, Державний кадастр природно-заповідного фонду – це система, що міститиме усю оцифровану інформацію про природоохоронні території України. Це дозволить залишити у минулому закритість кадастрових даних та посилить захист унікальних природних об'єктів. Цей інструмент стане корисним не лише під час планування подорожей та відпочинку, але й під час оформлення земельних ділянок; планування бізнесу; здійснення громадського контролю; розробки документів просторового планування.

Адже кожен зможе отримати актуальну інформацію про будь-який об'єкт природно-заповідного фонду в режимі реального часу:

- про його місце розташування, межі, правовстановлюючі документи на земельні ділянки,
- інформацію про охоронні та функціональні зони, їх режим використання,
- переглянути рішення про створення/розширення об'єкта ПЗФ,

- дані про біотичне різноманіття території,
- звітну інформацію про діяльність служби охорони установи природно-заповідного фонду тощо.

Наразі інформація про межі територій природно-заповідного фонду та водно-болотних угідь міжнародного значення уже розміщена на геопорталі Національної інфраструктури геопросторових даних, отримати доступ до якої можливо після реєстрації відповідно до вимог НІГД.

[HTTPS://MEPR.GOV.UA/V-UKRAYINI-TRYVAYE-ROBOTA-NAD-NAPOVNENNYAM-KADASTRU-PRYRODNO-ZAPOVIDNOGO-FONDU/](https://mepr.gov.ua/v-ukrayini-tryvaye-robotu-nad-narovnennyam-kadastru-pryrodo-zapovidnogo-fondu/)

Подолання наслідків війни: Міндовкілля розробляє правила поводження з азбестовмісними матеріалами у відходах руйнації

Наразі Міністерство спільно з міжнародними та національними експертами напрацьовує правила управління азбестовмісними відходами та відходами, забрудненими азбестом. Розробляється карта розміщення таких відходів, напрацьовуються плани поводження з ними, правила верифікації, транспортування та захоронення, а також механізми

контролю та моніторингу з боку органів влади.

Про це під час круглого столу «Подолання наслідків війни: визначення обсягів та управління відходами від руйнувань» розповіла директорка Департаменту цифрової трансформації, електронних публічних послуг та управління відходами Міндовкілля Євгенія Попович.

Відходи руйнації є величезним екологічним лихом для довкілля. У загальній масі опиняється багато небезпечних речовин. Величезна кількість азбестовмісних матеріалів – один з найбільших викликів, з яким зараз стикається Україна. Адже азбест – дуже канцерогенний матеріал. Небезпечним є, насамперед, пил, який утворюється при пошкодженні азбесту. Навіть дуже маленькі його частинки, що потрапляють в організм, можуть спричинити онкологію та захворювання дихальної системи.

“Понад 70% дахів житлових і громадських будівель в Україні досі покриті хвилястими азбестоцементними плитами, які на 10-15% складаються з хризотилового азбесту. Крім того, азбестовмісні матеріали широко використовувалися для протипожежного захисту, теплоізоляції, а також звукоізоляції в будівельному секторі та промисловості. І такі відходи потребують особливих підходів як при демонтажі, так і при захороненні, аби мінімізувати їхній вплив на здоров'я людей та довкілля”, – зазначила Євгенія Попович.

За її словами, безпечним вважається, якщо вміст азбестового волокна не перевищує 0,1 г на тонну матеріалу. Якщо цей показник вищий – матеріал забруднений. Тобто важливо на перших етапах ліквідації розпізнати та

відділити азбестовмісні матеріали, інакше забрудненою буде уся маса відходів.

Коли йдеться про плановий демонтаж чи знесення існуючої будівлі, то, наприклад, у ЄС існують правила, згідно з якими, спочатку визначається, чи є там азбестовмісні матеріали і вироби, скільки їх, а потім їх піддають особливій процедурі демонтажу, транспортування та видалення. Згідно із європейськими практиками, для них має існувати окрема процедура захоронення, в ідеалі – окремі полігони, або спеціально відведені ділянки на полігонах, а самі азбестовмісні відходи мають транспортуватися лише у запакованому вигляді.

Європа до цих практик йшла десятиліттями, Україна сьогодні вирішує це питання в дуже стислі терміни і в умовах воєнних дій.
<https://mepr.gov.ua/podolannya-naslidkiv-vijny-mindovkilliya-rozroblyaye-pravylya-povodzhennya-z-azbestovmisnymy-materialamy-u-vidhodah-rujnatsiyi/>

Для України важливе долучення Польщі до оцінки збитків довкіллю у рамках пункту 8 Формули миру Президента Володимира Зеленського

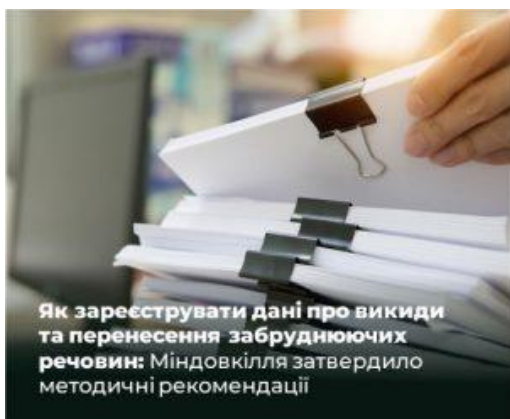
На цьому наголосив заступник Міністра захисту довкілля та природних ресурсів України Євгеній Федоренко під час Дев'ятого засідання Українсько-польської Міжурядової комісії з питань економічного співробітництва.

У рамках роботи комісії сьогодні у Львові обговорювали низку напрямків співпраці між двома країнами, у тому числі і у сфері захисту довкілля. “Збитки українському довкіллю внаслідок повномасштабного вторгнення росії вже становлять 57,3 млрд євро. Пропонуємо польській стороні долучитись до оцінки збитків у рамках реалізації пункту 8 Формули Миру Володимира Зеленського. Зокрема, запрошуємо приєднатися до Довкіллевої декларації, яка передбачає створення відповідної Платформи для оцінки збитків”, – зазначив Євгеній Федоренко. За його словами, не менш важливим стрімом у реалізації пункту 8 Формули Миру є Екологічний договір для України, який напрацювала Міжнародна робоча група з оцінки екологічних наслідків війни під головуванням экс-міністерки закордонних справ Швеції Маргот Вальстрем та голови Офісу Президента України Андрія Єрмака. Документ містить 50 рекомендацій, для України та світової спільноти, які втілюють уніфікований підхід до оцінки впливу російської війни в Україні на довкілля, визначають підходи до компенсації за заподіяну шкоду, а також пропозиції щодо «зеленого» відновлення. “Ці заходи спрямовані на реалізацію не лише Україною, а й нашими міжнародними партнерами, зокрема, щодо надання міжнародної підтримки Україні. В цьому контексті ми високо цінуємо зацікавленість Республіки Польщі в реалізації пунктів новітньої української ініціативи”, – зазначив заступник Міністра. У рамках роботи комісії Євгеній Федоренко також провів двосторонню зустріч із

заступником Міністра клімату та навколишнього середовища Польщі Мілошем Мотиною. Заступник Міністра передав польським колегам Екологічний договір та розповів про основні виклики, які стоять перед Україною у питаннях обрахунку збитків та відновлення довкілля. Серед іншого, обговорили і підтримку Польщі у проведенні євроінтеграційних реформ в Україні, зокрема у сферах управління відходами та водними ресурсами, а також збереження біорізноманіття.

<https://mepr.gov.ua/dlya-ukrayiny-vazhlyve-doluchennya-polshhi-do-otsinky-zbytkiv-dovkillyu-u-ramkah-punktu-8-formuly-myru-prezydenta-volodymyra-zelenskogo/>

Як зареєструвати дані про викиди та перенесення забруднюючих речовин: Міндовкілля затвердило методичні рекомендації

Підприємства, які підпадають під Закон України “Про Національний реєстр викидів та перенесення забруднювачів”, мають подавати відповідні звіти.

Щоб полегшити роботу підприємствам, Міндовкілля спільно з експертами проекту міжнародно-технічної допомоги APENA 2 розробило рекомендації, які допоможуть як найкраще скласти звіти. Вони базуються на правилах Європейського Реєстру, але й враховують

українське законодавство.

Нагадаємо, за два роки запланована інтеграція Національного реєстру викидів та перенесення забруднювачів України до Європейського Реєстру “Guidance Document for the implementation of the European PRTR”. Тому такі рекомендації стануть корисними для реалізації цього завдання.

<https://mepr.gov.ua/yak-zareyestruvaty-dani-pro-vykydy-ta-perenesennya-zabrudnyuyuchyh-rechovyn-mindovkillya-zatverdylo-metodychni-rekomendatsiyi/>

Міндовкілля створює Робочу групу для напрацювання законопроекту “Про батареї та акумулятори”

Європейське регулювання та сучасна модель управління відходами батарей та акумуляторів – важливий етап реформи, яка вже запущена в Україні.

Міндовкілля спільно з експертами проекту APENA2 проаналізували ключові акти законодавства ЄС і підготували концепцію правового регулювання, яка буде закладена в основу законопроекту. Якщо підприємства в більшості знають як працює відповідне

регулювання у Європі та до чого прагне Україна, то для наших читачів, які, зазвичай, є споживачами продукції, розповідаємо, що передбачено концепцією і чому це важливо.

Розроблена концепція передбачає:

- встановлення системи розширеної відповідальності виробника, за якої той, хто виготовив товар або випустив його на ринок, нестиме відповідальність за весь життєвий цикл виробу.
- можливість запровадження депозитної системи для споживачів – механізму, що успішно діє у ЄС. Це коли у вартість товару закладають суму депозиту, яка відшкодовується споживачу після використання товару та повернення його виробнику вже як відходу. Такий інструмент дозволяє ефективніше збирати відходи для подальшого їх рециркулювання.

Прийняття законопроекту дозволить:

- виконати Україні частину євроінтеграційних зобов'язань;
- забезпечити високий рівень рециркулювання і повернення в економічний обіг вторинної сировини, а отже зменшити обсяги накопичення необроблених відходів батарей та акумуляторів;
- залучати інвестиції в інфраструктуру збирання та рециркулювання таких відходів в Україні.
- покращити стан довкілля. Адже відходи батарей і акумуляторів навіть в малих обсягах здатні забруднити великі площі. В них містяться такі небезпечні речовини, як ртуть, кадмій, магній, свинець, нікель, цинк, літій, марганець тощо. Лише одна портативна батарея може забруднити близько 400 літрів води та 20 квадратних метрів/кубометрів ґрунту.

[HTTPS://MEPR.GOV.UA/MINDOVKILLYA-STVORYUYE-ROBOCHU-GRUPU-DLYA-NAPRATSYUVANNYA-ZAKONOPROYEKTU-PRO-BATAREYI-TA-AKUMULYATORY/](https://mepr.gov.ua/mindovkillya-stvoryuye-robochu-grupu-dlya-napratsyuvannya-zakonoprojektu-pro-batareyi-ta-akumulyatory/)

Посилюємо взаємодію з Офісом Генерального прокурора для протидії кримінальним злочинам на природоохоронних територіях України

Про стан розгляду вже відкритих проваджень, найбільш резонансні справи, а також посилення взаємодії та запобіжники у порушенні природоохоронного законодавства говорили сьогодні на нараді під головуванням заступника Генерального прокурора Вікторії Літвінової за участі першого заступника Міністра захисту довкілля

та природних ресурсів України Олександра Краснолуцького та заступниці Міністра Олени Крамаренко. “На жаль, у воєнний час правопорушення у сфері природоохоронного законодавства не припинилися, а в окремих випадках набули більших масштабів. Незаконні рубки, самозахоплення та розорення земельних ділянок, полювання – це те, що завдає значної шкоди довкіллю, яке і так страждає від збройної агресії РФ. Тож важливо

посилювати взаємодію для протидії цим злочинам на заповідних територіях”, – зазначив Олександр Краснолуцький. Перший заступник Міністра розповів, які запобіжники вже реалізує Міндовкілля у цьому напрямку:

- розроблено стратегію реформування системи державного екологічного контролю в Україні. Планується повністю змінити парадигму контролю та запровадити цілодобові патрулювання інспекторів на закріплених за ними територіях;

- створено Кадастр природно-заповідного фонду, до якого внесено межі близько **8 000** територій та об’єктів ПЗФ загальнодержавного та місцевого значення. Наповнення ресурсу триває.

“Кадастр дозволить Міндовкіллю, правоохоронним органам та громадськості в онлайн режимі відслідковувати законність використання територій та природних ресурсів”, – наголосив Олександр Краснолуцький. За його словами, лише у 2022- 2023 роках спільно з органами прокуратури у судовому порядку було повернуто понад 90 га природно-заповідних земель у державну власність.

- продовжується цифровізація та реформування лісогосподарського сектору України. Видача лісорубного квитка в електронній формі через ЕкоСистему дає можливість вже сьогодні обліковувати заготівлю деревини в лісах України та прослідковувати походження лісоматеріалів. Наступні ж кроки у реформуванні галузі сприятимуть забезпеченню належного ведення лісового господарства та недопущенню незаконних рубок.

<https://mepr.gov.ua/posylyuyemo-vzayemodiyu-z-ofisom-generalnogo-prokurora-dlya-protydiyi-kryminalnym-zlochynam-na-prirodoohoronnyh-terytoriyah-ukrayiny/>

У СВІТІ:

Канада захищатиме кораловий риф, який, за словами вчених, "не повинен існувати"

Fish swimming among the pink coral in the Lophelia Reef, in the Finlayson Channel off British Columbia, Canada. Photograph: Fisheries and Oceans Canada

Відкриття було зроблено після того, як Корінні народи Канади повідомили екологів про групи риб, що збираються у фіорді біля Британської Колумбії

Глибоко у неспокійних водах біля західного узбережжя Канади, у вузькій протоці, оточеній фіордами, лежить кораловий риф, який, на думку

вчених, "не повинен існувати". Риф є найпівнічнішим з коли-небудь виявлених у Тихому океані і пропонує дослідникам новий погляд на стійкість і непередбачуваність глибоководних екосистем.

Протягом багатьох поколінь члени корінних народів Китасу Ксай'ксайс і Хейлцук, двох громад біля центрального узбережжя Британської Колумбії, помічали великі групи кам'яних риб, що скупчувалися в системі фіордів.

У 2021 році дослідники та корінні народи у співпраці з канадським урядом розгорнули дистанційно керований підводний апарат, щоб дослідити глибини каналу Фінлейсон, що знаходиться приблизно за 300 миль на північний захід від Ванкувера.

Під час останнього з майже 20 занурень команда зробила приголомшливе відкриття, яке лише нещодавно було оприлюднене.

"Коли ми почали бачити живі корали, у всіх виникли сумніви, - розповідає Шеріс Дю Пре, керівник програми глибоководної екології в Міністерстві рибальства та океанів Канади. "Потім, коли ми побачили перед собою величезні коралові поля, всі просто розгубилися. Було багато емоцій".

[Link](#)

Австралійські Альпи зіткнуться з найбільшою у світі втратою снігу прогнозованою до кінця століття, показує дослідження

Дослідження глобального потепління показало, що сніговий покрив у Вікторії та Новому Південному Уельсі може скоротитися набагато швидше, ніж в інших альпійських регіонах світу

Глобальне потепління призведе до того, що сніговий покрив в австралійських Альпах скоротиться на 78% до кінця століття - набагато швидше, ніж у шести інших основних гірськолижних регіонах, свідчать результати нового дослідження.

Дослідження, опубліковане сьогодні вченими з німецького Університету Байройта, попереджає про швидкі наслідки кліматичної кризи, прогнозуючи, що 13% гірськолижних регіонів світу можуть втратити весь природний сніговий покрив у майбутньому з високим рівнем викидів парникових газів.

"Протягом цього століття триваючі зміни клімату призведуть до значного скорочення кількості днів зі сніговим покривом у нинішніх гірськолижних регіонах за всіх сценаріїв викидів", - йдеться в дослідженні.

[Link](#)

Швидкість танення льодовикового покриву Гренландії може передбачити літню погоду в Європі, кажуть вчені

❏ Meltwater flows from the Greenland ice sheet into the Baffin Bay. Dr Marilena Oltmanns of the UK National Oceanography Centre believes such freshwater events can be used to estimate the subsequent pattern of warm and dry weather over Europe. Photograph: Kerem Yücel/AFP/Getty Images

Розташування, масштаби і сила нещодавніх прісноводних подій вказують на те, що цього року на півдні Європи очікується незвично тепле і сухе літо

Робити довгострокові прогнози погоди, як відомо, складно, але нова стаття в журналі *Weather and Climate Dynamics* припускає, що швидкість танення льодовикового

щита Гренландії може передбачити погоду наступного літа в Європі.

Ланцюжок подій є складним, і в нього можуть втручатися інші фактори. Але, за словами доктора Марілені Олтманнс з Національного океанографічного центру Великобританії, провідного автора дослідження, він виглядає приблизно так:

Теплі умови в Гренландії призводять до того, що в Атлантику потрапляє більше талої води з льодовиків. Будучи легшою за морську воду, ця тала вода осідає на поверхні океану і зменшує теплообмін між повітрям і морем. Це призводить до посилення вітрів навколо регіону талої води. Взимку вітри спричиняють зсув на північ Північноатлантичної течії, яка є продовженням Гольфстріму.

Наступного літа вітри слідує за напрямком течії і перенаправляються на північ. Це допомагає сформувати умови великомасштабної атмосферної циркуляції, які приносять теплішу і сухішу погоду над Європою. [Link](#)

"Великий прорив": Парламент Франції проголосував за боротьбу з надшвидкою модою

Парламент Франції проголосував за боротьбу з модою на швидкісний одяг.

Реклама швидкої моди може бути незабаром заборонена у Франції згідно з новою пропозицією щодо боротьби з індустрією, яка забруднює навколишнє середовище.

Парламент Франції проголосував у четвер за законопроект, який також має на меті накласти штрафи на недорогий одяг, щоб покрити його вплив на навколишнє середовище.

Заходи, запропоновані депутатом Анн-Сесіль Віолланд, тепер будуть передані до Сенату для подальшого голосування.

"Я в захваті від цього значного прориву", - написав у четвер міністр екологічного переходу Крістоф Бешу. "Зроблено великий крок до зменшення впливу текстильного сектору на навколишнє середовище". [Link](#)

У 2023 році викиди в Німеччині скоротилися на рекордні 10,1%: Як вони вправляються?

Німеччина лідирує в Європі на шляху до більш зеленого майбутнього.

Минулого року викиди парникових газів у Німеччині скоротилися на

одну десяту завдяки інвестиціям у відновлювані джерела енергії та високим цінам на енергоносії, які, можливо, знизили попит.

Найбільша економіка Європи намагається скоротити свої викиди на 65% порівняно з 1990 роком до 2030 року. Останні статистичні дані свідчать

про те, що до цієї дати вони мають скоротити викиди майже на 64 відсотки.

"Німеччина вперше на правильному шляху", - заявив віце-канцлер Роберт Хабек, який також є міністром економіки та клімату, - "Якщо ми будемо дотримуватися нашого курсу. "Якщо ми будемо дотримуватися нашого курсу, ми досягнемо наших кліматичних цілей до 2030 року".

Як Німеччина скорочує свої викиди?

Німеччина є лідером у Європі з переорієнтації своїх громадян та промисловості на чисте майбутнє.

Відповідно до прагнення ЄС заборонити дизельні автомобілі до 2035 року, у 2022 році на дорогах Німеччини налічувалося понад мільйон електромобілів, що робить її лідером серед європейських країн.

У 2022 році кількість сонячних дахових установок у всьому світі зросла на 49 відсотків. Німеччина посіла шосте місце у світі за кількістю встановлених сонячних панелей.

Німеччина також шукає способи зберігання наявного вуглецю. Лише кілька тижнів тому вони оприлюднили "стратегію управління вуглецем", яка передбачає зберігання вуглецю під землею.

Відповідаючи на запитання про ефективність уловлювання та зберігання вуглецю, віце-канцлер Роберт Хабек сказав: "Час вийшов", - сказав Хабек на прес-конференції в Берліні. У 2000-х роках можна було сказати: "Давайте почекаємо і подивимося, що може статися"; сьогодні ми бачимо, що не знайшли жодного технологічного рішення для цементної та інших галузей, яке б забезпечило кліматичну нейтральність".

Країна також звертається до інноваційних рішень, щоб генерувати енергію з існуючої інфраструктури за допомогою сонячних залізниць. [Link](#)

Зміна клімату: "Божевільний" план порятунку морського льоду Арктики

Сидячи на морській кризі біля північного узбережжя Канади, одягнені в парки вчені спостерігають, як солоня вода витікає із замерзлого океану.

Їхня мета? Уповільнити глобальне потепління.

Коли морський лід зникає, темна поверхня океану може поглинати більше сонячної енергії, що прискорює потепління. Тому дослідники хочуть потовщити її, щоб зупинити її танення.

Ласкаво просимо до більш дивакуватої сторони геоінженерії - свідомого втручання в кліматичну систему Землі, щоб спробувати протидіяти шкоді, яку ми їй завдали.

Геоінженерія включає в себе більш усталені зусилля, спрямовані на утримання газів, що призводять до потепління планети, такі як висаджування дерев і поховання вуглецю під землею.

Але більш експериментальні заходи спрямовані на те, щоб піти на крок далі, прагнучи зменшити енергію, яку поглинає Земля.

Багато вчених виступають категорично проти, попереджаючи, що такі спроби відволікають від критично важливого кроку зі скорочення викидів вуглецю і ризикують завдати більше шкоди, ніж користі.

Але невелика кількість прихильників стверджує, що їхні підходи можуть простягнути планеті руку допомоги, поки людство наводить лад у своїх діях.

Кінцева мета арктичного експерименту - зробити морський лід достатньо товстим, щоб сповільнити або навіть повернути назад танення, яке вже спостерігається, каже доктор Шон Фіцджеральд, чия команда з Центру відновлення клімату Кембриджського університету стоїть за цим проектом.

Чи спрацює це, чи це, як висловився один вчений, "цілком божевільно"?

"Насправді ми не знаємо достатньо, щоб визначити, хороша це ідея чи погана", - визнає д-р Фіцджеральд. [Link](#)

Чому Європа розбирає свої дамби

Dam removal is a meticulously planned and lengthy engineering work (Credit Mikko Nikkinen/Storymakers)

Штучні бар'єри довгий час перекривали водні шляхи Європи. Але в міру того, як багато з цих споруд старіють, зростає рух за те, щоб річки знову могли текти вільно.

Три роки тому, коли будівельники почали зносити дамби на річці Хіітоланйокі у Фінляндії, вони були дуже здивовані, побачивши, що в

річці з'явився лосось. Частина останньої дикої популяції країни, що не має виходу до моря, поверталася в річку після багатьох років відсутності. Для Пауліни Лухі це стало ознакою того, що екосистема почала відновлюватися.

"Це були не лише дорослі особини - там було багато молоді лосося, - з ентузіазмом розповідає Лухі, еколог з Інституту природних ресурсів Фінляндії, фінської дослідницької організації. "Вони вже нерестилися в найнижчій частині річки. Коли я побачив, як виглядає ця ділянка після знесення дамби, у мене на очі навернулися сльози".

Раніше річка була ключовим міграційним шляхом для зникаючого прісноводного лосося з Ладозького озера, що в сусідній Росії, до Фінляндії. Але між 1911 і 1925 роками зведення трьох гребель для виробництва гідроелектроенергії створило бар'єри між лососем і його нерестилищами. Лосось та інші риби, такі як форель, опинилися в пастці на фінській стороні річки, яка залишалася фрагментованою протягом 100 років.

Однак сьогодні, коли дамби знято, вода знову вільно тече через новозбудовані пороги, оточені високими деревами. Кожного разу, коли прибирали дамбу, лосось "обіймав" нову частину річки, розповідає Ганна Оллікайнен, виконавча директорка Фонду Південно-Карельської рекреаційної зони, громадської організації, яка придбала дамби і відповідає за екологічний та туристичний розвиток території. У 2021 році, після першого демонтажу, було виявлено п'ять нерестових гнізд; восени 2022 року, через рік після цього, чисельність лосося досягла рекордної кількості - 200 особин на акр (0,4 га). Коли в грудні 2023 року було завершено демонтаж верхньої дамби Рітакоскі, з'явився вільний прохід до верхньої частини річки та її приток.

За словами Оллікайнена, ліквідація трьох дамб стала результатом десятиліть роботи, яка враховувала не лише здоров'я річки, а й економічний контекст. Оцінки показали, що виробництво електроенергії на них стало нерентабельним для власників електростанцій - особливо якщо взяти до уваги витрати на технічне обслуговування та обов'язкові природоохоронні

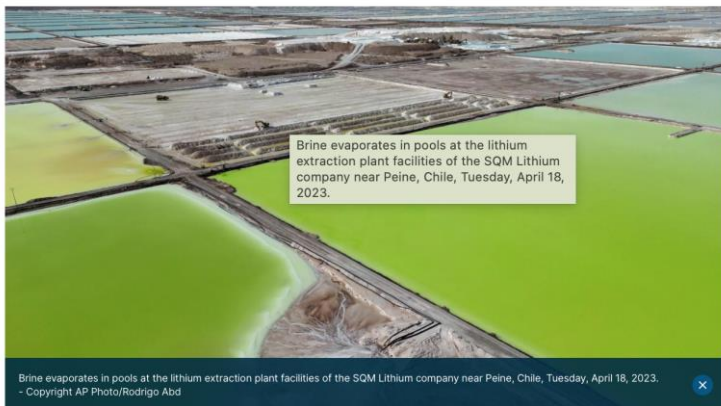
заходи, такі як зариблення річки, - каже Оллікайнен. Тож дамби були продані та демонтовані.

Однак виведення з експлуатації трьох фінських дамб не є поодиноким випадком. По всій Європі багато дамб або наближаються до кінця свого терміну експлуатації, або витрати на їх утримання перевищують вигоди, які вони приносять. Аналогічно, у Сполучених Штатах багато з них підлягають переліцензуванню, що викликає дискусії про те, чи здатні вони надалі надавати послуги. І йдеться не лише про великі дамби: мільйони малих бар'єрів перекривають європейські річки.

Донедавна бракувало комплексної оцінки ступеня фрагментації річок у Європі. Але тепер вона є, і аргументація на користь знесення дамб поступово зростає. [Link](#)

НАУКА І ТЕХНІКА:

Чиста енергія або чиста вода: Видобуток літію висмоктує “життєву силу” з місцевих громад

Корінні народи Південної Америки сидять на літєвих родовищах вартістю 1 трильйон доларів, але якою ціною це загрожує їхній воді, культурі та засобам до існування?

У "літєвому трикутнику", що охоплює Аргентину, Чилі та Болівію, зосереджені найбільші запаси літію на Землі.

Цей метал є ключовим для переходу до нульової енергетики, використовується в акумуляторах електромобілів, має вирішальне значення для сонячної та вітрової енергетики та багато іншого.

Але для його видобутку шахти висмоктують воду з білих соляних рівнин, що вкривають цю землю. Землі, яка підтримувала тисячі корінних громад, що жили тут ще до того, як Ілон Маск був лише блиском в очах своєї матері.

Оскільки наймогутніші світу цього все частіше розглядають трикутник як вирішальний пазл у своїх планах, багато хто побоюється, що пошук літію означатиме принесення в жертву тієї самої життєвої сили, яка підтримувала корінне населення регіону протягом століть. [Link](#)

"Дуже фінська річ": Велика піщана батарея для зберігання вітрової та сонячної енергії за допомогою подрібненого мильного каменю

The sand inside the silo at Vatajankoski power plant in Kankaanpää can store heat at around 500C for several months. - Polar Night Energy

Батарея зможе зберігати тижневу потребу в теплі взимку - як це працює?

Величезна піщана батарея має скоротити викиди вуглекислого газу у фінському місті.

Сховище промислового масштабу в місті Порнайнен, на півдні Фінляндії, стане найбільшою піщаною батареєю у світі, коли вона буде введена в експлуатацію протягом року.

Здатна зберігати 100 МВт-год теплової енергії від сонячних і вітрових джерел, вона дозволить мешканцям відмовитися від використання нафти в мережі централізованого теплопостачання, що допоможе скоротити викиди майже на 70 відсотків.

"Дуже цікаво будувати масштабне сховище теплової енергії, яке також виступатиме в якості заводу первинного виробництва в мережі централізованого теплопостачання Порнаїнена, - каже Лііса Наскалі, операційний директор Polar Night Energy, компанії, що стоїть за цією інновацією.

"Це значний крок у масштабуванні технології піщаних батарей".

Піщані батареї у Фінляндії стають все більшими

Нова піщана батарея потужністю 1 МВт має попередника. У травні 2022 року компанія Polar Night Energy встановила меншу конструкцію на електростанції в місті Канкаанпяя.

Запущений якраз тоді, коли Росія припинила постачання газу у відповідь на вступ Фінляндії до НАТО, проєкт став своєчасним прикладом того, як можна по-новому використовувати відновлювану енергію.

Раніше Euronews Green поспілкувалася з молодими фінськими засновниками Томмі Ероненом і Маркку Ільоненом, які розробили цю технологію.

"Ми говорили про те, як - якби у нас була свобода проектувати спільноту для себе - як би ми могли вирішити енергетичну проблему в такому обмеженому середовищі?" Маркку розповів про натхнення, що надихнуло його на створення "Енергії полярної ночі" у 2018 році.

"Потім досить швидко, особливо тут, на півночі, ви стикаєтеся з проблемою зберігання енергії, якщо ви намагаєтеся виробляти енергію якомога чистіше".

Друзі почали експериментувати з ідеями, зупинившись на піску як доступному способі зберігання великої кількості електроенергії, що генерується, коли світить сонце або дме сильний вітер.

Знайти спосіб зберігати ці змінні відновлювані джерела енергії - це ключ до розкриття їхнього повного потенціалу. Літєві батареї добре працюють для конкретних застосувань, пояснює Маркку, але, окрім екологічних проблем і витрат, вони не можуть увібрати в себе величезну кількість енергії.

Піщинки, виявляється, напрочуд місткі, коли йдеться про зберігання енергії. [Link](#)